

Okresný úrad Trenčín
Odbor starostlivosti o životné prostredie
Hviezdoslavova 3
911 01 Trenčín

Váš list číslo/zo dňa
OU-TN-OSZP3-2022/005478-003

Naše číslo
CHKOBK/12-001/2022

Vybavuje
RNDr. Rajcová

Nemšová
17. 01. 2022

Vec: Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie zariadenie a rezidenčné vily Baračka ekologické posúdenie vplyvu stavby na okolitú krajinu – stanovisko

Situácia:

Materiál „Ekologické posúdenie vplyvu stavby Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie zariadenie a rezidenčné vily Baračka na okolitú krajinu“ (ďalej len „Ekologické posúdenie vplyvu stavby“), vypracovaný doc. RNDr. Evou Pauditšovou, PhD. a kol. v októbri 2021, predložila spoločnosť Petronius, spol. s r. o. (ďalej len „navrhovateľ“) stavebnému úradu mesta Trenčianske Teplice ako doplňujúci podklad v rámci konania na vydanie územného rozhodnutia o umiestnení stavby „Príprava územia pre stavbu Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie zariadenie a rezidenčné vily Baračka“. Stavebný úrad predkladá materiál Okresnému úradu Trenčín, odboru starostlivosti o životné prostredie a žiada o jeho posúdenie v zmysle osobitných predpisov, najmä tých chrániacich verejný záujem z hľadiska ochrany prírody a krajiny a o záväzné stanovisko. Okresný úrad Trenčín, odbor starostlivosti o životné prostredie žiada ŠOP SR, Správu CHKO Biele Karpaty o odborné stanovisko podľa § 65a ods. 2 písm. c) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov k druhovej ochrane (evidencii výskytu chránených živočíchov, chránených rastlín), k územnej ochrane, výskytu biotopu národného alebo európskeho významu, či dôjde, alebo nedôjde k negatívnemu zásahu do prírodného prostredia, a najmä akou mierou a za akých podmienok je možné využitie areálu na predmetný účel.

Areál pripravovanej stavby Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie zariadenie a rezidenčné vily Baračka sa nachádza na pozemkoch v meste Trenčianske Teplice, k. ú. Trenčianske Teplice, p. č. KN-C 921/14, 921/52 a 951/53 v k. ú. Trenčianske Teplice a p. č. KN-C 1864/2, 1864/3 a 1864/9 v k. ú. Omšenie, mimo zastavaného územia mesta, obce. Príprava územia pre stavbu, ktorá je predmetom konania na vydanie územného rozhodnutia, obnáša hrubé terénne úpravy, výstavbu miestnej obslužnej komunikácie v dĺžke 754,73 m, zárubný múr výšky do 5 m, inžinierske siete (kanalizácia, vodovod, elektro VN a NN, osvetlenie) a oporné konštrukcie (podľa projektovej dokumentácie vypracovanej Neo Domus s.r.o., 03/2016).

Umiestnenie plánovaných stavebných objektov (3 objekty Kultúrno-vzdelávacieho zariadenia a 22 rezidenčných vil popri ceste vo svahu) nie je predmetom tohto pokračovania územného konania.

Stanovisko:

A. Hodnotenie územia z hľadiska ochrany prírody - chránené územia, druhy, biotopy, prvky ÚSES

Predmetné pozemky ležia v prvom stupni ochrany v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, nenachádzajú sa na nich chránené územia národnej siete

ani európskej siete NATURA 2000. Nasledovné prvky územného systému ekologickej stability ležia v blízkosti lokality, avšak priamo do nej nezasahujú: nadregionálny terestrický biokoridor spájajúci Strážovské vrchy a Považský Inovec, regionálne biocentrum Grófovec – Markovica – Ihrište, miestny hydrický biokoridor Teplička. Jazierko v kúpeľnom parku, nazývané aj Labutie jazero, eviduje ŠOP SR ako mokrad', významnú najmä ako liahnisko obojživelníkov, kde v jarných mesiacoch kladú vajčka obojživelníky zo záujmovej lokality aj okolia, ktoré migrujú cez štátnu cestu III/1893.

Na predmetných pozemkoch sa vyskytujú nasledovné chránené biotopy európskeho významu, biotopy druhov rastlín a živočíchov európskeho a národného významu a migračné trasy chránených a nechránených druhov živočíchov:

- biotopy výskytu chránených druhov živočíchov európskeho významu: roháč obyčajný (*Lucanus cervus*), fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan šťihly (*Rana dalmatina*), slimák záhradný (*Helix pomatia*), užovka stromová (*Zamenis longissimus*) z druhov národného významu sú tu prítomné ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), žlna zelená (*Picus viridis*), sova lesná (*Strix aluco*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), ďateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*), jašterica múrová (*Podarcis muralis*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), jež bledý (*Erinaceus roumanicus*), veverica stromová (*Sciurus vulgaris*) a iné.
- výskyt chránených rastlín: koralica lesná (*Corallorhiza trifida*). Nasledovné druhy rastlín okrem toho že sú zaradené medzi chránené, sú zároveň aj druhmi pre ktoré sa vyhlasujú chránené územia v zmysle vyhlášky č.170/2021 Z. z.: hmyzovník muchovitý (*Ophrys insectifera*), kruštík drobnolistý (*Epipactis microphylla*), kruštík úzkopyskový (*Epipactis leptochila*), prilbovka biela (*Cephalanthera damasonium*), vemenník zelenkastý (*Platanthera chlorantha*), prilbovka červená (*Cephalanthera rubra*), poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*) je navyše aj prioritný druh. Z chránených drevín bol zistený tis obyčajný (*Taxus baccata*), ktorý je zároveň aj druhom, pre ktorý sa vyhlasujú chránené územia. Podľa Červeného zoznamu výtrusných a kvitnúcich rastlín Slovenska sa tu nachádzajú aj druhy z kategórie ohrozenosti podľa IUCN uvedené ako „zraniteľný“: vemenník dvojlistý (*Platanthera bifolia*) a z kategórie „menej dotknutý“: kruštík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), kruštík širokolistý (*Epipactis helleborine*).
- biotopy európskeho významu: Ls5.4 Vápnomilné bukové lesy, Pr3 Penovcové prameniská (prioritný biotop), Ls 3.1 Teplomilné submediteránne dubové lesy.
- migračné koridory fauny, najmä obojživelníkov ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan šťihly (*Rana dalmatina*) ale aj iných skupín stavovcov, ako sú drobné cicavce alebo párnokopytníky, napr. srnec hôrny (*Capreolus capreolus*).

Lesné porasty, pokrývajúce lokalitu, sú kategorizované ako ochranný les s primárnou pôdoochranou funkciou. Ich druhové zloženie je pozmenené, najmä v blízkosti štátnej cesty III/1893, chránené biotopy zaberajú plochy vo vyšších partiách lokality.

Pri štátnej ceste III/1893 sa nachádza ochranné pásmo liečivých vôd 1. stupňa.

Z hľadiska anorganickej prírody sa v záujmovom území vyskytujú geodynamické javy (zosuvy a výmoľová erózia) a povrchové skalné útvary.

B. Hodnotenie dokumentu „Ekologické posúdenie vplyvu stavby Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie zariadenie a rezidenčné vily Baračka na okolitú krajinu“

Doručený materiál „Ekologické posúdenie vplyvu stavby“ predstavoval príležitosť oboznámiť sa s predstavou navrhovateľa o umiestnení jednotlivých objektov v teréne, nakoľko doposiaľ sme mali k dispozícii len dokumentáciu pre prípravu územia, t. j. trasu miestnej komunikácie. Jeho prvá verzia nám bola navrhovateľom doručená ešte v r. 2021, predložený materiál je druhá verzia tohto dokumentu.

Materiál Ekologické posúdenie vplyvu stavby uvádza, že "Pri realizácii investičných zámerov bude využitý existujúci potenciál lesného porastu (pôdoochranný, ekologický, estetický, krajinotvorný, mikroklimatický) v maximálnej možnej miere. Navrhované stavby (miestna komunikácia, 3 objekty kultúrno-spoločenského a vzdelávacieho zariadenia, 22 rezidenčných vil) budú urbanisticky zakomponované do riešeného územia a zachovávajú funkcie daného územia."

S týmto tvrdením sa ako štátna ochrana prírody SR nemôžeme stotožniť. Výrazné zmeny reliéfu, odvodnenie terénu, výstavba vo veľmi silne svahovitom teréne v ochrannom lese s protieróznou funkciou,

ako aj následná prevádzka stavieb v navrhovanom rozsahu neumožňujú zachovanie ekologických funkcií daného územia, ale ich likvidujú na prevažnej väčšine plochy, aj v širšom okolí.

Materiál Ekologické posúdenie vplyvu stavby navrhuje nasledovné stavebné ekologické a ochranné opatrenia na ochranu obojživelníkov a ich migračných trás:

- vybudovanie dvoch umelo vytvorených liahnísk pre obojživelníky v priestore nad novo navrhovanou cestou
- vybudovanie migračných zábran a navádzacích stien popri navrhovanej komunikácii na usmernenie migrácie
- vybudovanie migračných objektov – prechodov popod navrhovanú cestu umožňujúcich pohyb obojživelníkov smerom k penovcovému pramenisku a zábran vodiacich stien popri ceste, ktoré zabránia obojživelníkom vstúpiť na štátnu cestu III/1893
- úprava terénu na podporu prirodzených migračných trás

Túto časť pokladáme za nedostatočne spracovanú z nasledujúcich dôvodov:

1. Konzistentnou požiadavkou ŠOP SR, Správy CHKO Biele Karpaty počas celého procesu tvorby územného plánu mesta Trenčianske Teplice a obce Omšenie bolo zachovanie migračných trás obojživelníkov (najmä ropuchy bradavičnatej), ktoré vedú z blízkych lesov cez oblasť v zámere určenú na zastavanie do jazierka v kúpeľnom parku. Predložený návrh je aj napriek deklarácii v texte v hrubom protiklade s touto požiadavkou, keď navrhuje túto migračnú trasu prerušiť zábranou nad ulicou 17. novembra (štátna cesta III/1893) a ropuchy nasmerovať do penovcového prameniska. Takýto návrh nerešpektuje bionómiu chráneného druhu a zvyšuje riziko vyhynutia jeho lokálnej populácie. Bariéra nad cestou musí byť v prípade jej vybudovania doplnená o podchody a navádzacie prvky, ktoré ropuchy nasmerujú a prevedú popod cestu do kúpeľného parku a späť.
2. Predložený materiál je v textovej časti koncipovaný vyslovene v rovine úvah a hypotetických možností. Jediné konkrétnejšie riešenie je zaznačené v jeho grafickej prílohe. ŠOP SR, Správa CHKO Biele Karpaty rešpektuje v dokumente prejavovaný názor, že vhodnými opatreniami je možné negatívny vplyv na populácie obojživelníkov minimalizovať, považujeme však za nevyhnutné, aby tieto úvahy boli podrobne rozpracované a odborne pripomienkované. V opačnom prípade môžu byť kontraproduktívne a viesť k zvýšeniu rizika vyhynutia lokálnych populácií. Za mylné považujeme úvahy o podchodoch v tvare kruhu, ktoré obojživelníky dezorientujú (vhodné sú priepusty štvorcového prierezu, kruhové musia byť vyplnené hlinou tak, aby žaby mohli cez ne prechádzať po rovine ohraničenej viac-menej kolmými stenami). Rovnako úvahy o modifikácii migračných trás do penovcového prameniska a dvoch náhradných jazierok sú zatiaľ len hypotetické a predstavujú možné riziko negatívneho vplyvu na populácie. Jazierka sú navrhnuté tak, že by mohli vyhovovať ekologickým nárokom skokanov. Ich vhodnosť pre ropuchy je sporná, ŠOP SR, Správa CHKO Biele Karpaty ju považuje za málo pravdepodobnú a aj v prípade úspešnej kolonizácie ropuchami takéto dve jazierka určite nedokážu nahradiť aktuálnu rozmnožovaciu lokalitu v kúpeľnom parku ako po stránke kvalitatívnej, tak ani po stránke kvantitatívnej (vyváženie strát zablokovanej migrácie).
3. Vytvorenie dvoch náhradných jazierok považujeme za prínosné. Z predloženého materiálu však nie je zrejmé, či v nich bude zabezpečená trvalá vodná hladina, prípadne dostatok vody aspoň v čase reprodukcie a larválneho vývinu obojživelníkov. ŠOP SR, Správa CHKO Biele Karpaty požaduje materiál doplniť o analýzu resp. model zrážok a výparu, z ktorého bude jasné, akým množstvom vody dokáže terén jazierka zásobovať a ako dlho sa v nich táto dokáže neprerušovane zdržať. Aj z tohto dôvodu navrhujeme, aby dno jazierok malo v podloží nepriepustný materiál (ílovú vrstvu resp. HDPE fóliu).
4. Zásobovanie jazierok vodou je navrhnuté z odvodnenia terénu, ktoré nie je bližšie špecifikované. Toto považujeme za potenciálne riziko, keďže odvodnením by mohli byť poškodené existujúce biotopy vrátane penovcového prameniska. Žiadame rozsah odvodnenia bližšie špecifikovať.

Hodnotenie vegetácie, flóry a biotopov v materiáli považujeme za nedostatočné, neobsahuje údaje o výskyte chránených a vzácných druhov rastlín. Hodnotenie záberu a likvidácie chránených lesných biotopov a biotopov chránených druhov rastlín, ktoré boli v území zaznamenané (Václavová in verb., Mered'a 2002), v materiáli chýba.

Naopak, kapitola „Návrh opatrení vyplývajúcich z ekologického hodnotenia projektu stavby“ upozorňuje na riziko zosuvov pôdy a odporúča technické riešenia pri rizikových zásahoch do terénu, čo hodnotíme kladne. Inžiniersko – geologický prieskum lokality (GEOCON Trenčín, 2007) preukázal existenciu dvoch zosuvov

a hodnotil lokalitu ako náročnú pre realizáciu cestných stavieb a domov. Odporúčané technické riešenia na minimalizáciu rizík, vyplývajúcich z abiotických pomerov na lokalite, môžu ešte zvýšiť negatívny vplyv výstavby na biotické zložky prostredia lokality.

C. Hodnotenie zámeru výstavby areálu Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie zariadenie a rezidenčné vily Baračka vrátane prípravy územia výstavbou prístupovej cesty

Navrhovanú výstavbu novej miestnej komunikácie a takmer kompletne zastavanie lokality vilami a objektom na dne údolia pozdĺž existujúcej cesty III/1893 pokladáme za extrémny zásah do prírodných pomerov lokality, predovšetkým do biotopov a biotopov výskytu chránených druhov rastlín a živočíchov, vyskytujúcich sa v celom priestore ochranného lesa. Realizáciou zámeru, napriek navrhovaným zmierňujúcim opatreniam, by mohlo dôjsť k znefunkčneniu migračného koridoru nielen obojživelníkov (ktoré ho využívajú za účelom reprodukcie), ale aj ďalších zástupcov fauny stavovcov.

Sme toho názoru, že realizáciou novej miestnej komunikácie a výstavbou Kultúrno-spoločenského a vzdelávacieho zariadenia a rezidenčných vil Baračka by došlo k negatívnemu zásahu do prírodného prostredia.

Cieľ „v maximálnej miere zachovať aj počas výstavby prírodné prostredie“ nie je pri navrhovanej intenzite stavebného využitia lokality možné dosiahnuť, preto ŠOP SR nemôže kladne posúdiť ani prípravu územia, o ktorú aktuálne ide v rámci konania na vydanie územného rozhodnutia, ani vlastnú výstavbu objektov, ku ktorej ešte neexistuje projektová dokumentácia.

Považujeme za potrebné na celé územie investície nahliadať ako na celok, a neoddeľovať od seba konania na vydanie územného rozhodnutia na prípravu územia (vybudovanie prístupovej cesty) a realizáciu jednotlivých stavebných objektov. Takéto oddelenie považujeme za procesnú chybu. Z textu materiálu a mapových príloh je jednoznačné, že stavba prístupovej cesty súvisí s výstavbou vzdelávacieho centra a rezidenčných vil. Tento zámer podlieha posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. (Príloha č. 8), čo bolo uvedené už vo vašom stanovisku OU-TN-OSZP3-2020-024601-002 z 31.7. 2020.

Z pohľadu vyhodnotenia vplyvu predloženého zámeru považujeme za nevyhnutné predložiť ucelený projekt celej investície. Len tak môžu byť komplexne vyhodnotené vplyvy na jednotlivé zložky životného prostredia. Materiál Ekologické posúdenie vplyvu stavby nemôže nahradiť posudzovanie vplyvov na životné prostredie v procese EIA, ktoré je pri takomto zámere nevyhnutné a povinné.

V judikatúre Európskeho súdneho dvora (ESD) ohľadne smernice EIA¹ je zdôraznené, že cieľ smernice nemožno obísť rozdelením projektov. „V prípade, kde niekoľko projektov dohromady môže mať významný vplyv na životné prostredie v zmysle článku 2 (1), smernice EIA, musí byť ich vplyv na životné prostredie posudzovaný ako celok. Je potrebné vziať do úvahy projekty spoločne, najmä ak sú prepojené, nadväzujú na seba, alebo sa ich vplyvy na životné prostredie prekrývajú.“ (Interpretácia definícií kategórií projektov Prílohy I a II Smernice EIA, s. 14)

Okrem iného to, že bol podľa zákona posúdený územný plán resp. jeho zmeny a doplnky neznamená, že samotný projekt nemá byť posúdený, ak dosahuje limitné hodnoty podľa prílohy č. 8 zákona 24/2006 Z. z. bod 9.16. Posúdenie podľa smernice SEA nenahrádza posúdenie podľa EIA, o čom svedčí niekoľko rozsudkov ESD². Aj z hľadiska územného plánovania je potrebné na celé územie pozeráť ako na jeden celok a zosúladiť rozdielne regulatívy pre túto lokalitu v územnom pláne mesta Trenčianske Teplice a v územnom pláne obce Omšenie. Preto ŠOP SR konzistentne požaduje vypracovanie územného plánu zóny.

Záver:

Orgánu ochrany prírody odporúčame nasledovné:

- Vydať k materiálu „Ekologické posúdenie vplyvu stavby“ zamietavé stanovisko, nakoľko nedostatočne hodnotí vplyv výstavby prístupovej cesty a následne komplexu stavieb kultúrno-spoločenského a vzdelávacieho zariadenia a rezidenčných vil na všetky zložky živej a neživej prírody a všetky záujmy ochrany prírody;
- Požadovať posúdenie vplyvu na životné prostredie podľa zákona 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov celého plánovaného zámeru, t. j. výstavby prístupovej cesty spolu

s výstavbou kultúrno-spoločenského a vzdelávacieho zariadenia a rezidenčných víl, nakoľko je nevyhnutné preskúmať dopady celého zámeru na všetky zložky živej a neživej prírody v danej lokalite a navrhnúť komplexné opatrenia na zmiernenie negatívnych vplyvov zámeru na všetky zložky živej a neživej prírody ;

- Požadovať vypracovanie územného plánu zóny pre celé záujmové územie, t. j. pozemky v k. ú. Trenčianske Teplice, p. č. KN-C 921/14, 921/52 a 951/53 a p. č. KN-C 1864/2, 1864/3 a 1864/9 v k. ú. Omšenie

S pozdravom

Mgr. Sylva Mertanová
riaditeľka Správy CHKO Biele Karpaty

Prílohy:

Interpretácia definícií kategórií projektov Prílohy I a II Smernice EIA

Použitá literatúra:

Mereďa Jr., P. 2002a: Rozšírenie druhov rodu *Epipactis* (Orchidaceae) na území podliehajúcim pôsobnosti Správy CHKO Strážovské vrchy, pp. 1-10. Botanický ústav SAV, Bratislava. Depon in: CHKO Strážovské vrchy.

Vysvetlivky:

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie, OJ L 26, 28.1.2012, str.1-21.

² Správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu podľa čl. 12 ods. 3 Smernice 2011/92/EÚ, máj 2017.

Návrh ekologických úprav vyplývajúcich z projektu prípravy územia stavby v zmysle predloženého dokumentu **Ekologické posúdenie vplyvu stavby Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie zariadenie Trenčianske Teplice Baračka** (august 2021)

